

PONK

Asistent přístupné úřední komunikace

Tereza Novotná

novotna@ufal.mff.cuni.cz

České právo a informační technologie

Právnická fakulta MUNI Brno

13. září 2024

Univerzita Karlova
Matematicko-fyzikální fakulta
Ústav formální a aplikované lingvistiky

unless otherwise stated

- PONK Psaní Orientované Na Klienta
- projekt č. TQ01000526
- poskytovatel TAČR
- doba řešení 9/2023-12/2025, jsme v polovině
- řešitel MFF UK
- aplikační garant Frank Bold Society, z.s.
- web <https://ufal.mff.cuni.cz/grants/ponk>

Vytvořit webovou aplikaci pro automatické hodnocení srozumitelnosti českých právních textů s využitím metod umělé inteligence a ručních pravidel.

- **Srozumitelnost** posuzujeme v těchto aspektech
 - předvídatelnost - míra překvapení při čtení textu
 - stylistika - stylistická správnost textu
 - právní argumentace - relevance a koherence textu
- Metody umělé inteligence budeme trénovat na korpusu **KUK**
- Jako vedlejší výsledek projektu vzniká nástroj **MasKII** pro pseudonymizaci a anonymizaci českých právních textů

Lexikální překvapení

Definice

- Situace, kdy čtenář narazí na slovo či slovní spojení, které je **nečekané** nebo **neobvyklé** v daném kontextu.

Příčiny

- Neznámé slovo
- Neobvyklé použití slova
- Výraz netypický pro danou situaci či text

Dopad na porozumění

- Může zpomalit porozumění
- Vyžaduje větší kognitivní úsilí
- Může vést k nepochopení textu a chybnému jednání

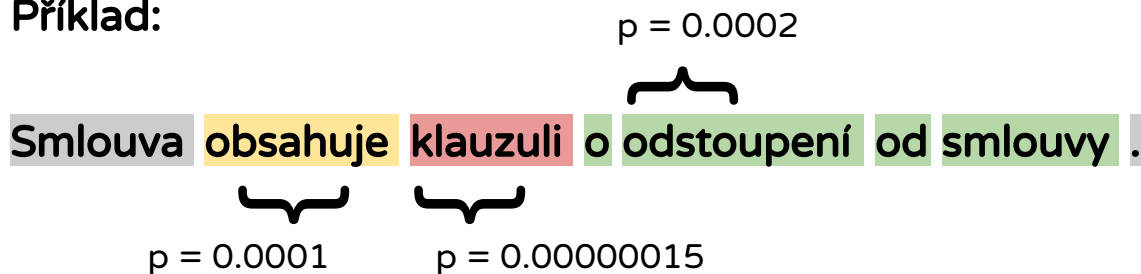
Lexikální překvapení

PONK-GLITTER

- Modul aplikace PONK
- Použití jazykových modelů pro výpočet pravděpodobnosti/entropie textu

Pravděpodobnost následujícího slova ~ lexikální překvapení

Příklad:

Gramatická pravidla & stylometrické indikátory

Gramatická pravidla

- Detekujeme **výskyty jevů**, které by mohly **zhoršovat srozumitelnost**
- Inspirujeme se příručkami srozumitelného právního a akademického psaní
- Např. trpný rod, pozice přísudku, podstatná jména slovesná, přebytek negací, ...

Stylometrické indikátory

- **Číselné** “zhodnocení”
- Vztahují se na **text jako celek**
- Např. type-token ratio, aktivita, Gunning fog index, ...

Používáme nástroj **UDPipe** pro větný rozbor textů (<https://lindat.cz/services/udpipe/>).

Gramatická pravidla & stylometrické indikátory

Příklad

Navrhovatelé dále vyjádřili názor, že zásady územního rozvoje mohou **být** soudem **přezkoumány** již v okamžiku jejich **vydání**, **neboť** od tohoto okamžiku „právně **existují**“, a není tak potřeba čekat na **nabytí** účinnosti.

Detekovali jsme

- Trpný rod opisný
- Podstatná jména slovesná
- Příisudek daleko ve větě

Naměřené indikátory

- Activity: 0.29
- Entropy: 8.71
- TTR: 0.16
- Gunning Fog: 11.86

výběr indikátorů, naměřeno na celém původním textu

Anotace právní argumentace

Relevance

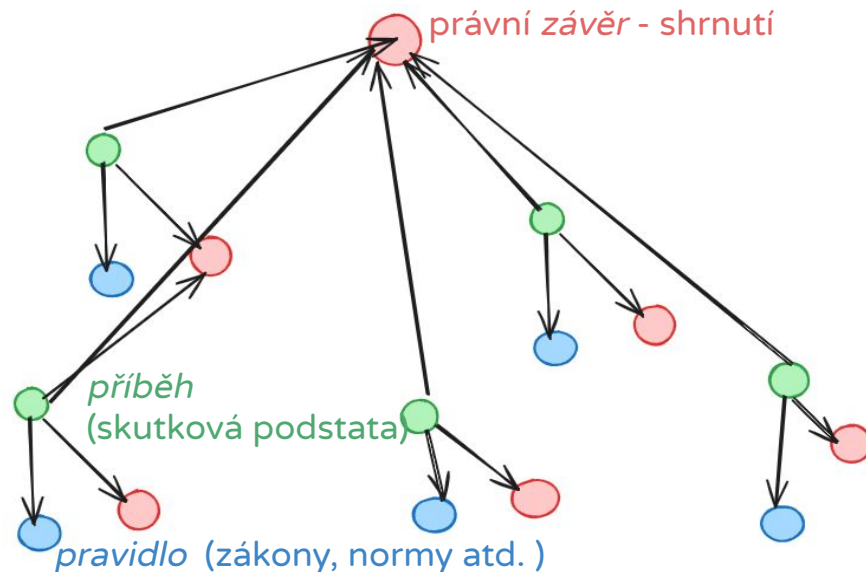
nesrozumitelné

zbytečné

relevantní

Koherence

Každý **právní závěr** má být podložen **příběhem** a **pravidlem**, nebo trojicí závěru, příběhu a pravidla.

Anotace právní argumentace

Anotační nástroj Gloss (Jaromír Šavelka)

Relevance

Types 4 Annotations 41		
1_Nesrozumitelné	Komise předně podotýká, že p	šech náležito
2_Zbytečné	musí mimo realizaci formálních	um bude toto
3_Relevantní	zejména k naplnění obligatorn	např. předlože
komentář anotátora	dostatečně vysvětlit svoji motiv	stí žádosti o d
	mají žadatelé o dlouhodobé vi	ž k ověření tě
	nezbytných k individuálnímu p	st zodpověděl
	víza nepostačí pouhé splnění	jich konkrétní
	vnitru musí rovněž vyloučit pří	h požadavků
	uvedených v § 56 zákona č. 3	onných důvo
	Komise upřesňuje, že pohovor	žadatelem ná
	v souladu se zákonem č. 326/	dná se o star
	zjištění objektivních skutečnos	Je při pohovc

Koherence

Data	Text
Types 8 Annotations 19	ArgMOmbu032024_odB: v
Komentář o čemkoli	Již v době objednání díla žalobcem měl dlužník peněžité závazky
Metatext	30 dní po lhůtě splatnosti, jak vyplývá z přihlášek pohledávek věř
Pravidlo	specifikovaného insolvenčního řízení vedeného proti dlužníku (ná
Právní otázka	vedené pod čísly přihlášek P4, P5, P7, P8, P9, P11, P12 atd.), př
Příběh	pochybností, že tyto své závazky nebyl schopen plnit. Žalobce má
Rada	žalobcovy objednávky díla byl dlužník předlužen, soudě dle pomě
Výzva	likvidátora dlužníka ze dne 30. 7. 2013 vyplývá, že aktiva dlužníka
Závěr	pohledávkami za třetími osobami, jejichž vymahatelnost označil likvidátor. Za oba
	pasiva společnosti byla dle účetní závěrky přiložené ke sdělení likvidátora v obd
	než dospět k závěru předlužení, a to vzhledem k nutnosti posuzování aktiv dle je
	účetní hodnoty, neboť pokud jsou pohledávky dlužníka za třetími osobami obližn
	jejich tržní hodnota značně nižší než uvedená hodnota účetní.
	Žalobce je názoru, že žalovaný, toho času jednatel dlužníka (ve funkci od 1.1.20
	bliže viz obchodní rejstřík), porušil svou povinnost stanovenou v ustanoveních §
	zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „InsZ“), ve
	předpisu, tedy povinnost statutárního orgánu podat insolvenční návrh bez zbyte
	poté, co se dozvěděl nebo při náležitě pečlivosti měl dozvědět o úpadku dlužníka
	povinnosti žalovaného podat insolvenční návrh žalobce vyojuje z následujících

Koherenční vztahy

- Anotátor vychází z příběhu.
- Segmentuje příběh tak, aby ho co nejlépe propojil s pravidly a závěry.
- Pole bez vztahů: metatext, rady, výzvy

[Barbora Kubíková] Porušení povinnosti žalova...

[Barbora Kubíková] Důkazy: sdělení likvidátor...

[Barbora Kubíková] V situaci, kdy pohledávka ...

[Barbora Kubíková] Pokud by žalovaný danou ...

author: Barbora Kubíková
type: Příběh
start: 4776
end: 5181

pravidla: V situaci, kdy pohledávka věřitele vznikla až při p... (Barbora Kubíková)

Ustanovení § 99 InsZ pak stanoví, že osoba, která p... (Barbora Kubíková)

závěry: přičemž je bez jakýchkoliv pochybností že tyto své ... (Barbora Kubíková), jelikož byl ale žalovaný v prodlení se splněním své ... (Barbora Kubíková), **V.* **Vzhledem k vyše uvedenému žalobce navrhl ... (Barbora Kubíková)

zbytečného odkladu pot...
žalovaného podat insol...

Důkazy: sdělení likvidát...

IV.

V situaci, kdy pohledávka
Nejvyššího soudu (viz ná
kterou věřitel posléze ob
dlužníkem představuje d

Pokud by žalovaný danou
uzavřel za zcela odlišnýc
jakýchkoliv vad), případ
specifikovanou povinnos

Jelikož byl ale žalovaný v
rozpoznat a pohledávka
pak stanoví, že osoba, k
jinou újmu, kterou způs

Anotace právní argumentace

Originál:
mísení segmentů
v rychlém sledu, často uvnitř
jedné věty

Přepis:
často stručnější, méně
střídání segmentů

MasKIT je webový nástroj a služba REST API pro pseudonymizaci a anonymizaci českých právních textů:

1. Zpracuje vstupní text (např. dopis zasláný právním orgánem občanovi) pomocí nástrojů UDPipe a NameTag
2. V textu identifikuje a nahradí osobní informace

K dispozici na adrese <https://quest.ms.mff.cuni.cz/maskit/run.php>

NameTag rozpoznává jména osob, institucí, geografické názvy a jiné jmenné entity v textu (<https://lindat.cz/services/nametag/>).

MasKIT

 [O programu](#)

 [Spustit](#)

 [Dokumentace REST API](#)

▼ MasKIT je webový nástroj a služba REST API pro pseudonymizaci a anonymizaci českých právních textů.

▼ Informace o serveru MasKIT: verze: 0.64 20240820, stav: *online*

Vstup: Prostý text Předrozdělený (každá věta na samostatném řádku)

Výstup: TXT (s označením pomocí speciálních znaků) HTML (s barevným zvýrazněním)

Další volby: Náhodná volba při nahrazování Použití tříd při nahrazování

 Vstupní text

[Smazat vstupní text](#)

Paní Marie Nováková z Myslíkovy ulice č. 25 dostala dopis od firmy Škoda.

↓ Zpracovat vstup ↓

původní
 barvy

 Výstup

[Uložit](#)

 Další informace

[Uložit](#)

Paní **Anna**[Marie] **Svobodová**[Nováková] z **Polní**[Myslíkovy] ulice č. **29**[25] dostala dopis od firmy **ProfiServis**[Škoda].

MaskIT - podporované vlastnosti

▼ Informace o serveru MaskIT: verze: *0.64 20240820*, stav: *online*

Informace o serveru MaskIT

- verze: *0.64 20240820*, stav: *online*
- podporované vlastnosti: *first names (not judges) • surnames (not judges, male and female tied) • phone numbers (non-emergency) • e-mails • www addresses • street names (incl. multiword) • street numbers • town/town part names (incl. multiword; not places of court) • ZIP codes • company names (incl. multiword) • cult./educ./scient. institutions (incl. multiword) • commercial register number (IČO) • tax register number (DIČ) • land registration numbers (registrační čísla pozemků) • birth registration numbers (rodná čísla) • dates of birth/death • agenda reference numbers (čísla jednací) • vehicle registration numbers (SPZ)*

Pro testovací účely je služba poskytována zdarma, za [těchto podmínek užívání](#). Pro komerční využití softwaru je požadován výslovný písemný souhlas autorů MaskITu a volaných externích služeb ([UDPipe](#) a [NameTag](#)).

Anonymita

V zájmu zachování anonymity na tomto serveru MaskIT ani externí služby UDPipe a NameTag neukládají zpracovávané texty. Jediné informace, které mohou být ukládány, jsou: čas použití, velikost zpracovávaných dat, konfigurace systému a IP adresa, ze které bylo k systému přistupováno; pokud službu používáte prostřednictvím rozhraní REST API, ujistěte se, že používáte metodu POST, protože adresy URL rozhraní REST API mohou být také ukládány.

Všechny připomínky a reakce jsou vítány.

- Korpus Úřední Komunikace
- České právní a administrativní texty pro trénování metod umělé inteligence
- Verze 0.0
 - 6 051 dokumentů, 19 196 037 slov
 - právní analýzy a zodpovězené dotazy z databáze Frank Bold
 - stanoviska a letáky vydané Kanceláří veřejného ochránce práv
 - soudní rozhodnutí tří nejvyšších českých soudů
 - právní texty v několika parafrázích ze studie srozumitelnosti českých administrativních textů
 - ke stažení v repozitáři LINDAT/CLARIAH-CZ [url](#)
 - k prohlížení v nástroji TEITOK [url](#)

KUK 0.0 - metadata

